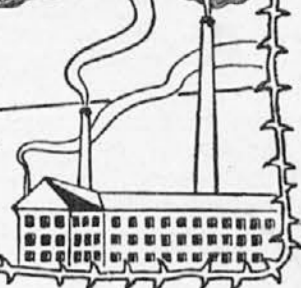

NAŠA MOČ

GLASILO
SLOVENSKEGA
DELAVSTVA

Izhaja vsak
petek.

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih ulicah
št. 2.

Na očinina znaša:
celoletna . . . K 3.—
pololetna . . . „ 1.50
četrtletna . . . „ 0.75
Posam. št. „ 0.10

Štev. 14. V LJUBLJANI, dné 8. marca 1907. Leto II.

Pod pritiskom javnosti.

Ljubljanski občinski svet je v svoji seji dne 5. t. m. privlekel po dolgem obotavljanju in zavlačevanju na dan novi volivni red za mesto Ljubljana. Teško in z napetostjo smo pričakovali tega koraka že celo vrsto let. Uverjeni, da nam sedanji občinski odbor ne more podati kaj slabega, smo bili preseneteni o tej zblodi neenakosti. Otrok ponesrečenega rojstva izgleda takole:

Stari trije razredi ostanejo, kot so bili, tudi ženske, ki plačujejo kak davek, bodo smele voliti s pooblastili. Ustanovi se novi četrti razred, v katerem bodo volili vsi polnoletni moški, ki sicer niso izključeni od volitev in bivajo dve leti v občini nepretrgoma. Ženske, ki ne plačujejo kaknega davka, so izključene.

Za sestavo tega načrta so potrebovali liberalni mestni očetje kakih deset let.

Dve stvari sta, ki jih je treba uvaževati:

Volivni načrt sloni na popolni neenakosti ter daje vso oblast v roke »višjim ljudem«. Od te misli se naši liberalci v kljub svojim programom za splošno in enako volivno pravico ne morejo otresti. Volivni načrt pridržuje staro krivico, da volijo ženske po pooblastilih in da

Ivo Češnik.

Ako bi ju družil križ.

Črtica.

(Dalje.)

»Mlad sem bil tedaj in vi ste bili še majhni, komaj deset let stari. Moji lasje so bili lepo črni in koža na obrazu gladka, a zdaj je vse to minulo, vse lepo človeka zapusti, ostane mu le starost, nadležnost in pa srce, gospod Egon. Rad sem vas imel in vi ste me spoštovali. Se li spominjate tistih dni?«

Pogledal sem ga postrani, češ: »Čemu mi to pravi?« Naposled sem mu vendar odgovoril:

»Spominjam se, žalibog, minili so prehitro tisti lepi dnevi.«

Sedel je poleg mene in mi gledal naravnost v oči.

»Gori v gozdu je bilo, gospod Egon. Vse je živelo v jesenskih sanjah in veselju. Peli so pevci svoje zadnje melodije, tako mile in nežne kakor jih ne čujete nikjer. Na lovu smo bili. Prežali smo na lisjake in zajce, ki jih je bilo

so one, ki ne plačujejo davka, izključene od volitve. V tem se zrcali staro konzervativno, nazadnjaško kopito.

Da so pa liberalci sploh izpustili v svet to račko, prisišla jih je javnost. Glasne zahteve krščanskega delavstva, kateremu je župan pred kakimi desetimi leti pri »Ferlincu« obljubil dati volivno pravico, peticije raznih velikih shodov, posebno pa zadnji veliki shod v hotelu »Union«, je dal liberalcem misliti. Silna suša je v liberalnem taboru.

Ljudske mase porogljivo gledajo na modre iz magistrata, zato je treba sedaj vreči lopato peska v oči ljudem: — Socialni demokratje so pametni ljudje, morda se vsedejo na ta kadaver. — Toda krščansko-socialno delavstvo se nikdar ne more zadovoljiti s tem načrtom, ker stoji najodločneje in neomajano na stališču splošne in enake volivne pravice za vse zastope.

Morda bi bil na mestu ta načrt pred leti, toda danes, ko imamo za državni zbor enako in splošno volivno pravico, pa to ne gre. Ako se ljubljanski župan izgovarja na druga mesta, osobito na Dunaj, se nam to zdi zelo čudno. Gospod Hribar je vendar naprednjak in bi moral z »nazadnjaštvom« dr. Luegerja pogumno pomesti »Narod« vendar dovolj zabavlja proti volivnemu redu na Dunaju.

Sicer smo pa prepričani, in smelo rečemo že danes, da je to-le volivni manever in da niti volivne preosnove ne predlože deželnemu zboru v potrdilo.

Rdeča farbarija.

Znano vam je morebiti, dragi bravci »Naše Moči«, da je spodnještajerske socialne demokracije stolica v Mariboru. Tukaj je sredina med železniško progo Dunaj-Trst, in zato tudi glavna delavnica za popravila lokomotiv in železniških vozov. Samo v delavnici južne že-

ono leto zelo veliko. Skrivaj sva prežala za grmovjem, gospod Egon. Zagrulila je nedaleč od nas grlica, lepa je bila in nežna. Po stezi prikoraka ponosno lisjak, tako brez skrbi je stopal, kot bi imel prav prijetne misli v glavi. Zagleda grlico in hajdi nadnjo. Sprožili ste tedaj malo puško in lisjak je obležal, grlico ste pa vzeli na dom in jo skrbno gojili.«

»Ali ste me razumeli?« je vprašal čez nekaj časa.

»Ne, gospod župnik,« čeravno sem skoraj slutil kaj hoče.

»No, glejte! Utopila se je ona ženska, morda ste jo poznali?«

»To vas menda ne briga mnogo.«

»Gospod Egon, vam je morda težko. Hočem vam dati zdravila. Tu je pismo od nje!«

Podal mi je tvoje drobno pisano pisemce. Ljubica, hudo mi je bilo tedaj, ker sem vedel, da si pisala tiste besede v globoki žalosti, vsa zapuščena in osamljena. Vplivalo je to na tvojo dušo in tvoje misli, zato si pisala:

»Z Bogom, Egon, lump!«

leznice (Südbahnwerkstätte) je čez tisoč uslužbencev večinoma profesionistov. Delavnica je razdeljena v več oddelkov, v katerih se izdelujejo ali popravljajo raznovrstni deli za vozove, lokomotive, parne kotle itd. Kar je profesionistov, delajo vsi v akordu. Akordne cene niso enake, kakor tudi izdelki ne, a vendar tako, da vsaki delavec v akordu zasluži, ako se malo bolj potruji, da govorimo resnico, povprečno zraven dnevnega zaslužka polovico akorda, to pravijo petdeset odstotkov čez dnevno plačo. Da ni vedno in isto enako delo, se samo ob sebi umeje, zato tudi niso oni odstotki več zaslužka, vedno enaki. Kadar bi pa delavci malo več, kakor navadno, zaslužili, morajo pa tudi svoje moči bolj napeti, da je potem pri akordnem plačilu, ki je vsako drugo soboto, pušca z denarjem bolj težka. To pa ne občuti samo delavec, ampak bistro oko vodstva delavnice to hitro opazi in misleč, da se malo preveč da zaslužiti, akordne cene znižuje, ne pomisli pa, da delavec tudi pri manjših cenah do skrajnosti svoje moči uporablja, da bi le sebe in svoje mogel preživeti.

Tako je šlo vedno dalje, posebno v oddelku za grajenje vozov (Wagenbau). Bolj ko so cene padale, bolj so delali, da bi prišli približno na oni zaslužek, kakor poprej, dokler niso omagali. Spoznali so, da tako ne more iti dalje, zahtevali zvišanje akordnih cen in njih prepise da bodo tudi oni vedeli naprej, koliko da zaslužijo in pa da morajo ostati cene stalne. Ker se pa v par dneh njihovim zahtevam ni ugodilo, so dne 22. pr. mes. začeli s pasivnim odporom. Radi bi ga bili razširili še na druge oddelke, a ker niso imeli pravega vzroka z istim pričetni, zahtevali so samo vpogled v akordne cene, kar se jim je tudi dovolilo. Vrelo pa je po celi delavnici posebno zadnjo soboto in zdaj v ponedeljek. Naznanilo se je namreč, da pride sodrug Tomšik z Dunaja k zborovanju, ki so sklicali za v ponedeljek zvečer. Agitacija je bila že taka, da je bila od pol sedmih zvečer dvorana pri »Kreuzhof« natlačeno polna. Tomšik se je pripeljal popoldne z brzovlakom v Maribor iz Trsta, kjer je bil pri pogajanjih zaradi pasivnega odpora. Tukaj je pred zborovanjem tudi obiskal šefa delavnice. On se je

Ali Anica, če sem bil lump, zdaj ne maram več biti. Opuščanja te prosim in usmiljenja kot desni razbojnik Zveličarja na križu.

»No, poznal sem jo, še več, celo ljubil sem jo,« sem odgovoril župniku po dolgem molku.

»Morda tako kot lisjak grlico?«

»Ne, resnično sem jo ljubil. Saj je bila tako mila in nežna in ljubka. Kaj sem hotel? Uboga je bila in moj oče ni dovolil, da bi se poročil z njo, s hčerjo priprostega krojača iz mesta.«

»Zakaj ste jo zapustili v sramoti? Trden mož ne bi tega storil. Kdor vé, da je ljubezen železna mreža, ki veže do groba, bi poskusil vse, da dobi drago bitje.«

»Res je, gospod župnik. Ali bil sem slaboten, in zdaj je vse minulo.«

»Ni še minilo, gospod Egon. Še je lek za hudo rano.«

»Povejte, kje naj ga najdem?«

Začel sem mu zaupati. Saj sem vedel, da mi hoče dobro.

(Dalje prihodnjic.)

ravnal po pogovoru: »Da se resnica spozna, treba je čuti oba zvona.« »Že od četrte ure je pri šefu, ta mu bo že uro navil,« tako so govorili. Po dolgem čakanju res tudi pride šele okoli sedme ure zvečer k zborovanju; kdo mu bo le zameril, če malo zamudi, saj ga je vse tako željno pričakovalo kot »odrešenika« sedanega kritičnega časa. Tomšik je mož resnega obraza s ščipalniki na nosu in lepo zlato verižico, ki se je marsikomu dopadla. I, kaj bi se tudi ne, saj je vsak sodrug nekaj prispeval k njej. Na vašega poročevalca je napravil na prvi pogled jako dober vtis, toda človek bi ga prej smartal za kakega profesorja, kot za »voditelja delavcev«.

Ko je predsednik sodrug Petelinšek naznanil po vrsti zahteve delavcev, je nato podelil besedo sodrugu Tomšiku. On pove, da je prišel iz Trsta in se tukaj oglašil pri šefu delavnice, ki mu je vse akordne cene dal v pogled in tudi povedal, da je vsakemu oddelku na prosto dano, naj si izvoli par mož, ki bodo cene prepisali in ki so preslabo plačani, naj zahtevajo zvišanje. Toda zdaj so njihove zahteve pretirane, ker 230 odstotkov zares ni pravično zahtevati. »Zahtevajte pravično in vas še posebej opomnim, držite se srednje poti in nikar ne pretiravajte.«

Povedati vam pa že morem, če vam je prav ali ne, to je meni vse eno, s pasivnim odporom končajte. Tu v tovarni nima to nobene pomena, s tem ne trpi družba nobene škode, škodo imate sami, ker morate ob koncu tedna s praznimi puščami domu. Če bi bili mi spoznali, da bi se tudi tu kaj dalo napraviti s pasivnim odporom, razširili bi ga bili iz Trsta do tu sem. Tukaj bi se k večjem moglo štrajkati, za kar pa ni pravega povoda. Zato je najbolje, da zopet začnete delati, kakor ste poprej, akordne cene se bodo vam že v kratkem zvišale, kakor je sam šef zagotovil, toda tako hitro taka reč ne gre, kaj tacega se ne more na kolenu prelomiti. — Da naj s pasivnim odporom konča o, je še parkrat ponovil.

Te besede Tomšika so bile kakor strela z jasnega, nihče ni kaj tacega pričakoval, prej vse drugo, da, prej štrajk, kakor pa da naj zopet začnejo delati kot prej in opuste pasivni odpor. Prej je že vse govorilo in tudi pričakovalo povelja, da se razširi pasivna čez celo tovarno, zdaj pa kar naenkrat zapove, »če je vam prav ali ne«, proč s pasivnim odporom! Polotila se jih je nevolja; mislili so dosedaj, da je na strani delavcev, s tem je pa tudi povedal, da zastopa interese gospodov. »Podkupljen je,« so šepetali. Nazadnje so sklenili, da gredo zaupni možje k šefu in ga vprašajo, do kdaj bo to vse rešeno.

Ko bode te vrstice tiskane, bo najbrž tudi pasivnega odpora konec.

Mi smo Tomšiku zelo hvaležni, ker on je tudi nam dal ščipalnike (Zwicker) na nos, da bomo bolj videli, kam nas hočejo s svojim huiškanjem socialni demokratje spraviti. Iz njegovih besed se pa učimo, da socialnodemokratska organizacija tudi ni vsemogočna, kakor so do zdaj en par tednov mislili. Danes v torek pahodijo po tovarni pobiti, žalostni in pravijo, da ni vse zlato, kar se sveti; ne vem pa, če Tomšikove besede ali njegova svetla »urketna«. Organizacija pa je s tem pridobila mnogo: »Adija, ne boste me več videli zraven, bom vam jest kronce nosu, mate post,« jih pravi veliko.

Med brati in sestrami.

Idrija, 5. marca. Razveselila me je namreč zadnja številka »Napreja«, ko sem jo dobil v roke. Zanimivo jo je brati, ker se šopiri kot delavski list, v psovkah je pa začel posnemati »Slov. Narod«. Mogoče bi se rad prihljil liberalcem? Jaz pa pravim, le tako naprej, bo že odieglo, če ne poprej, pa 14. maja. Tonček, le dobro posnemaj »Slov. Narod«, ki sta si prav enaka; »Narodu« so mar delavci toliko, kot uredniku »Napreja«, Kristanu, obema skupaj nič in še manj, kot nič. Tončku se najbolje zdi, ako si njegovi pristaši, ki pa morajo imeti na spominu strašansko malo obzorje, svojo pozornost bolj na pristaše S. L. S. obrnejo in ga ne motijo pri telečji pečenki. Odgovor na »Našo Moč«, ki ga je za račune konsuma nekoliko potipala, je na podlagi samih dokazov, vsaka napačna številka je posebej omenjena, tako da lahko vsak izprevidi, da se le Tončku vrsti po glavi, ko si misli, kako bloho bi pa le kak »Hazi«, ki mu daje tista pijača, ki jo je imel zraven kruha, za večerjo pogum in po-

nos, prsa ven in živ pogled ter rdeča lica, prišel na to, da računi res niso v redu, predbaciva nam laži, a dokaza pa ne najdeš, če celi list dvajsetkrat preobrneš in prebereš. Peče ga tudi in kar z glave mu ne gre, zakaj nismo pustili njegovih kričačev na zaupni shod pri Didiču, povpraša pa naj tiste svoje pristaše, ki so bili na shodu, kaj se je govorilo, in menim, da mu bodo dobesedno povedali, in to tudi, da je šlo vseeno naprej, ker mastnega Tončka ni bilo zraven; pa saj vaše pristaše tako ne zanimajo zaupni shodi, ker, kakor sem bral, ko so šli v Trst na zaupni shod, so se pa raje po starem mestu svobodomiselnost zabavali.

Liberalni državnozbornski kandidati. Tu se govori, da bodo liberalci za naš volivni okraj postavili za kandidata Janeza Grudna, posestnika in lesnega trgovca v Jeličnem vrhu. To je tisti mož, ki je začel, da naj se mleko podraži, kar pa je Kristan vse na duhovščino obrnil.

Idrija, G. urednik, ali že veste kak odgovor smo prejeli v »Napreju« na dopis v št. 12. »Naše Moči«, ko smo razložili pomote računskega zaključka in stanje obč. konsumnega društva? Nič družega kakor: Katoliškim mažačem v klerikalni cunji se meša, napredek obč. konsumnega društva jih je čisto zmešal: To je po mokraškem mnenju najbolj primeren odgovor, kakršnega so nam že prej obetali; nam pa se zdi bolj primerno ter tudi prosimo pisca teh vrstic v »Napreju«, da nam razloži v čem nas je računski zaključek zmešal, če je nas v vsem drugem, v dolgovihi menda ne. Isti pisec nam tudi privoščiči pot na Studenec, skoraj gotovo je bil isti že v takem stanju, zato kaj tacega privoščiči le sovražniku. No, pisec tistega »Napreja« se že tako neumno otročje domišljavo smeja, da ni goden le za Studenec, marveč pošlje lahko svojo pamet spočit za dalje časa v kako hiralnico. Pred tremi leti, ko je prišel Antekristan v Idrijo, je imel blede in suh obraz, bolj kakor vsak rudar, sedaj pa, ko se je že dobro poredil od mastne plače delavskih žul'ev, pa že javno v »Napreju« zasmahuje blede obraze delavcev, seveda z besedo, taki so klerikalci, ali blede in suhi so tudi demokrati, kakor tudi drugačni ne moremo biti pri naših zaslužkih. Tu se je pokazal Tonček zopet delavskega prijatelja v pravi obliki. Pretečeni teden je nosil sluga obrtno-bolniške blagajne okoli nekaterih rednih članov opomin zaradi zaostale mesečnine, kako li more potem društvo deliti bolnim članom podporo, ker zanikerni člani ne plačujejo redno mesečnine, in med takimi se najde tudi »Slavno občno konsumno društvo«, katerega ravnatelj je Antekristan, kateri se baha v vsaki številki »Napreja«, koliko da društvo premore (o dolgovihi nikdar ne piše), potem ni čudno, ako ga tudi včasih kak tovarnar za poravnavo računa malo opomni, ko se pusti za ta mali znesek opominjati.

Idrija. Krščanskega gospodarskega društva VIII. redni občni zbor dne 24. februarja 1907 se je vršil v nazlepšem redu. Na dnevnem redu je bilo: Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru; poročilo načelstva; poročilo nadzorstva; potrjenje računa za l. 1906; dopolnilna volitev načelstva; volitev nadzorstva; razni predlogi. Predsedoval je načelnik Krščanskega gospodarskega društva Franc Svetličič, ki je otvoril ob 4. uri popoldne občni zbor. Zapisnik o zadnjem občnem zboru se je soglasno odobril. Načelnik Fr. Svetličič je poročal, da je imelo načelstvo tekom leta 10 sej, h katerim so bili vedno ostali odbori vabljeni, med drugim je omenil, da vsled vedno rastočega prometa je bil odbor prisiljen nastaviti odbornika Leop. Lapajneto za stalnega knjigovodjo z mesečno nagrado 48 K. Odbor je zanj sestavil tudi služben red, kateri se glasi: 1. Računovodja vodi vse knjige, ki se rabijo pri sprejemanju in prodajanju blaga ter pri sprejemanju in oddajanju denarja. Vse te knjige mora vsak dan točno in natančno urejevati in sicer tako, da se vsaki večer lahko vidi iz njih stanje društva. 2. Sklepa ob letu računske zaključke in napravila bilanco. 3. Dolžan je, kolikor mu čas pripušča, da pomaga pri sprejemanju in prenašanju blaga. 4. Za vse zgoraj navedeno delo se mu določa mesečna nagrada 48 K (oseminštirideset kron). Načelstvo mu lahko med letom dovoli kratek dopust, ako si on preskrbi zanesljivega namestnika in je načelstvo z namestnikom zadovoljno. 5. Računovodja je lahko tudi ud različnih odborov našega društva. 6. V slučaju kake bolezni nima pravice od društva tirjati kake podpore, tudi če izstopi iz društva nikake pokojnine. 7. Ako pa postava zahteva, da mora biti zavarovan pri bolniški

blagajni, bode društvo za njega plačevalo kakor za druge svoje posle. 8. Za točno izpolnjevanje tega službenega reda skrbe vsi odbori našega društva. 9. Ako želi izstopiti iz službe, mora to eden mesec preje načelstvu naznaniti, enako tudi načelstvo mora mu eden mesec preje službo odpovedati. 10. Dokler računovodja navedene dolžnosti točno in vestno opravlja, ga odbori ne morejo odstaviti. 11. Ako bi pa tega službenega reda ne izpolnjeval, mu dá načelstvo in nadzorstvo ukor. V slučaju, da bi društvo radi njegove nemarnosti kaj škode trpelo, je dolžan sam škodo poravnati, oziroma se mu pri mesečni nagradi odtegne. Po trikratnem ukoru se mu službo odpove. V potrebi se lahko ta služben red po dogovoru z vsemi odbori izpremeni. Načelnik nadzorstva Fr. Oswald poroča, da je nadzorstvo večkrat in natančno pregledalo vse društvene knjige ter blagajniško stanje. Nato razloži posamezne postavke računskega zaključka, ki se je tiskan razdelil med zadružnike, kateri je sledeč: Začetkom leta 1906 je zadruga imela 508 zadružnikov z 544 deleži v znesku 16.534 K. V računskem letu je pristopilo 25 zadružnikov z 25 deleži v znesku 664 K. Skupaj je 533 članov z 569 deleži v znesku 17.198 K. Izstopilo pa je 16 zadružnikov z 33 deleži v znesku 1.073 K ter šteje zadruga konec računskega leta 517 zadružnikov z 536 deleži v znesku 16.125 K. Tekom računskega leta je odpovedalo 10 zadružnikov 10 deležev v znesku 306 K. Denarni promet v računskem letu je bil naslednji: Prejemki 117.285 K 81 v., izdatki 116.179 K 05 v.; skupaj 233.464 K 86 v. Dalje prihodnjič.

Volitve v idrijsko bratovsko skladnico 24. dne minolega meseca so bile pri nas volitve zaupnih mož v bratovsko skladnico. Pri volitvah je bila zelo slaba udeležba. Takih rudarjev, ki imajo po postavi pravico voliti, je vseh skupaj okrog 970. Vendar se je komaj polovica teh udeležila volitve. Odbor bratovske skladnice je obstal iz samih socialnih demokratov. Pa vsled različnega govorjenja, ki se je zadnji čas čulo in vednega tarnanja glede na slanino, ki jo ima dolžnost omenjena bratovska skladnica preskrbovati in še o različnih drugih stvareh. Zatorej so se izrazili nekateri delavci, naj se postavijo zaupniki tudi druge stranke, ne samo socialne demokratične, ker oni mislijo, da imajo samo oni pravico do teh časti, pa po moji nazadnjaški misli upam da imamo vsi enake pravice pri omenjeni bratovski skladnici. Nekoliko smo ugodili in smo to storili brez vsake agitacije. Izid volitev je bil, da so socialno-demokratični zaukniki tisti, ki so največ glasov dobili so jih 469. Naši pa največ 107 glasov. Tore se vidi, da pri nas navzlic vsemu tarnanju, ki se zmeraj izraža to bi moralo tako biti, to drugače ni utemeljeno, kadar pa pride čas, da bi se mogli odločiti, oziroma glas dati, se pa volitev ne udeležijo — Delavec.

Sava. Čudno je res, ko bivamo visoko nad morsk gladino. Dihali bi sveži zrak, ko bi ne bil okužen po tvorniškem dimu. Med nami vlada velika nezadovoljnost. Delavci smo zavarovani za onemoglost in starost. Lani smo naročili volivcem možen, naj pri občnem zboru poročajo izpremenjene razmere in da se morajo pravila izpremeniti. Od sedanjih nimamo prav nobene koristi. V tvornici imamo že stare osivele delavce brez rok, pohabljene, a kljub temu so prisiljeni, da delajo, če prav z malo plačo. Če bi stopili v pokoj, bi se namreč ne mogli preživeti. Pri občnem zboru so dejansko zaupniki predlagali, naj uvedejo zavarovanje glede na nezgode. Saj nismo rudarji. Delavci zahtevamo, naj se pravila bratovske skladnice izpremenijo, poviša naj se pokojnina. Tudi žene in otroci naj bi imeli pravico do zdravstva in zdravljenj. Ravnatelj bratovske skladnice je sam objubil, da hoče vplivati na izboljšanje. Zdi se nam pa, da je zdaj vse zaspalo. Uljudno prosimo ravnateljstvo, naj nam pojasni, kaj je s to zadevo. Prosimo, naj se o teh stvareh ne prestopi na dnevni red brez razprave. Zahtevamo, da se nam o stvari tudi poroča. Upamo na predsednikovo moštost, da stvar ni zaspala. Tudi prihodnje državne poslance pozivlamo naj ne pozabijo na nas. Naša občina delavstvu ne privoščiči niti vode.

Jetični po tobačnih tvornicah. Glavno ravnateljstvo tobačnih tvornic je objavilo navodila glede na zavode za jetične. V poštevek pridejo sledeči zavodi: »Alland« pri Dunaju sprejema za tri mesece jetičnike. Dobo podaljša lahko ravnateljstvo. Za osebo se plača na dan 4 krone. Glavno ravnateljstvo založi zavodu

9.000 kron. V zavod se sprejema določeno število bolnikov, po določenih tvorniških zdravnikov. V dunajski »Cesarja Franc Jožefovi bolnišnici« Tannwald je 15 postelj za moške in 11 za ženske jetične. Oskrbnina znaša na dan 1 K 72 vin. Zdaj v tem zavodu ni za ženske nobenega prostora, za moške pa je prostih le malo postelj. V benešavski bolnišnici sprejemajo jetične, pri katerih bolezni še ni zdatno napredovala. Bolnik mora imeti lastni termometer, pljuvalnik, perilo, obleko, nogovnice, brezpetnike, zobno krtačico, glavnik in milo. Taksa znaša za tretji razred 1 K 60 v., za drugi 4 K za prvi pa 8 K. Pri Gradcu v Hörgasu je zavetišče za jetične. Predvsem pridejo v poštev tu v prvi vrsti tobačna tvornica v Fürstenfeldu in pa v Celovcu in v Ljubljani. Do štiri mesece traja tu zdravljenje. Oskrbni stroški znašajo 3 K, posebna taksa znaša 2 K 08 v. Tu sprejemajo do 120 postelj. Vožnjo povrne erar.

Vevče. Pri nas je bilo 9. m. m. vse pokonci, ko so videli po tvornici raztresena vabila na shod kar na kupe. Hitro so jih pobirali in nosili ravnatelju. Štrajk je bil strah, s katerim so mislili, da nafarbajo ravnatelja. A ravnatelj se je hotel prej prepričati, predno je odločil. Zato je pa šel kar sam na shod. Imel je prav. Uvidel je, kakšna hinavščina da je med onimi osebami, o katerih bi mislil človek, da so njegovi odkriti prijatelji. Hudi so bili pazniki na shod kršč., soc. delavstva. Čez teden dni so poslali socialni demokrati vabila za na shod v Ljubljano, a se nanj še nihče pri nas zmenil ni, dasi so jih imeli delavci v rokah. Naš shod se je izvršil dobro, le neki socialni demokrat je hotel streljati kozle in zavzel delavstvu nasprotno stališče. Ta Tolmajnar je pokazal našim ljudem hinavščino rdečih bratcev res v pravi jako živi luči. Med njegovim javskanjem je nastal tak hrup, da mu je hitro pokazal, da pri nas ni kalinov, ki bi se usedli na njegovo vado. Tolmajnar nam je dokazal, kdo dela s priljubljenostjo. Socialna demokracija rabi to orožje v pisarni.

Vrata pokajo! V Goričanih in Medvodami namreč. Že vemo kaj je! Delavci imamo precej uganko rešeno. Ravnatelj in knjigovodja sta črna; in ta loputata z vratmi. Pri nas bo malu slabiji, kakor pa v Vevčah. Tam ste bili delavci tako srečni, da ste hujškače precej dobili, pri nas bo pa to bolj težko. Pa tudi to bo šlo s časom. Delavci pravimo, vodja bi še bil, knjigovodja je še hušji od vodje. To so bili še časi, ko je bil poprejšnji vodja še tukaj. Res, da nas je poprejšnji ravnatelj zmerjal, pa je kmalu pozabil; pri tem pa si pogubljen; ako se mu delavec malo zameri, ne pomaga ne prošnja ne lepa beseda.

V I. ljubljanskem delavskem konsumnem društvu se je vršil pretečeno nedeljo sestanek članov, ki je bil prav dobro obiskan. Vojteh Hybašek je v kratkih besedah razložil početak in razvoj konsumnih društev, povod zakaj so nastala in tudi vzrok zakaj jih je mnogo od njih propadlo. Dokazal je, da je v tem vprašanju strokovnjak, čemur se ni čuditi, ker je že več let vodil kot načelnik konsumno društvo na deželi. Predstavil se je tudi novi predsednik tov. Fr. Pezdir in članom priporočal naj še bolj pridno kupujejo kot dosedaj, da bodo dobili koncem leta večjo dividend. Društveni odbor vabi vse člane, da pohajajo ob nedeljah popoldne društvene prostore ter se ondi prosto zabavajo. Ako bode vedno obila udeležba, skrbel bode odbor za primerno razvedrilo in bode tudi od časa do časa preskrbel govornikov za kratek nagovor. — Nekaj članov še ni dvignilo dividend. Te člane prosimo, da pridejo prej ko mogoče po pripadli dobiček, da se zamore zaključiti vsota izplačanega dobička. Novi odbor je sklenil, da bode redna seja vsaki prvi pondeljek v mesecu. Društvo je dobilo tudi dopolne lepe vzorce blaga za obleko po zelo nizkih cenah. Člani zamorejo si iste v društvenih prostorih ogledati in naročiti to ev. naročiti odboru.

Krvoses kapitalizem.

Maribor, 6. marca. Pasivni odpor je končan. Kakor smo mislili, tako se je tudi zgodilo. V torek po zborovanju šli so nekateri možje iz oddelka, kjer je bil pasivni odpor, in prosili šefa delavnice, naj bi vendar v nekoliko njih stanje poboljšal, kar jim tudi obljubi izpolniti do negotovega časa. Danes v sredo pričelo se je zopet delati, kakor po navadi. »Zboljšalo se je za nas«, pravijo, koliko in kedaj, seveda je pa vprašanje. Toda Tomšik je zapovedal, »ne-

hajte s pasivnim odporom«, in zgoditi se more. Kar pa se je zboljšalo v korist delavcev, bilo bi se brez pasivnega odpora ravno toliko doseglo. Kajti zdaj stojimo tam, kjer smo bili pred našim pasivnim odporom. Zakaj pa ni Tomšik poprej povedal, da naj ne začnemo s pasivnim odporom? Zato ker ga niti vprašali niste. Še enkrat, nesli bomo prazne denarne pušice domov. Potem pa bo že zopet prišlo v stari tir.

Maribor. Dne 4. t. m. je prišlo 22 Hrvatov iz okolice Čakovca, ki bodo tu na progi Maribor-Celovec delali, domači delavci jim pridejo predragi.

Z lastnimi močmi.

Strokovno društvo delavstva »Kranjske industrijske družbe« na Savi priredi predavanje v nedeljo, 10. marca, po navadi ob 4. uri popoldne v društvenih prostorih pri Jelenu na Savi. Predaval bode gosp. dr. J. Dermastja iz Gorice o bratovskih skladnicah.

Strokovno društvo kranjskih rudarjev, s sedežem v Idriji se v najkrajšem času ustanovi. Pravila je vložil tov. J. Kavčič. Rudarji, na noge! Pričnite že zdaj z agitacijo, da se pred vsem idrijski rudarji stanovsko združijo. Novi časi, nove zahteve in razmere zahtevajo poleg že obstoječih delavskih društev tudi zvez, ki se morajo edinole pečati z rudarskimi stanovskimi zadevami.

Občni zbor I. tržiškega delavskega konsumnega društva, ki se je vršil v nedeljo, dne 3. marca t. l., s precejšnjim številom navzočih članov. Počastil pa je tudi občni zbor Franc Zajc kot prijatelj delavcev, on ve in se zaveda, odkod da je, in zato je in občuje tudi najraje tik delavcev. Govoril je tudi o namenu zadruge, kaj je njih dolžnost itd. Predsednik govori, da društvo jako počasi napreduje, a bolje je polagoma in to nepremagljivo, kakor pa na en hip do vrhunca in potem pasti. Društvo šteje danes 102 člana, ni veliko število, a ti so neomahljivi; gotovo pa je, da med najboljšo pšenico raste tudi ljulika, zato pa je občni zbor sklenil, kolikor mogoče odpraviti še to. Z velikim navdušenjem se je sprejel predlog Leopolda Mokorela, v katerem je izrekal zahvalo predsedniku za njegovo neumorno delovanje. Zatem je sledila volitev novega odbora, pri katerem so se izvolili: predsednik J. Popov, Zaletel podpredsednik, Leopold Mokorel blagajnik, Matevž Hanžič, tajnik, Anton Mikič in Anton Nemeč, odbornika. Namestniki odbora so: Anton Zupan, Franc Vidic in Luka Kurnik. Nadzorstvo: Jožef Bahun, Peter Perko in Ignac Čadež; namestniki: Franc Slabe, Jožef Stegnar in Antón Mežek. Večina so dobro izkušeni možje, nekaj tudi mladih moči, in ravno to je dobro znamenje, da se za nadaljni boj pripravijo tudi mlade moči. K sklepu pa izpregovori še nekoliko predsednik, da je minulo že mnogo let, odkar se je jela izvrševati zadružna ideja. Naglo se je širila in danes je že malo krajev, ki še nimajo nobene zadruge. Zadružništvo je našlo mnogo privrženec, ki so izprevideli, da je ravno zadružna organizacija ono sredstvo, ki more naš narod rešiti pogina v gospodarstvu in dati pravo prosveto. Zadružništvo je imelo ne samo pri nas mnogo nasprotnikov, ki so se posluževali najrazličnejših sredstev; postavljali so pred oči, da je zadružništvo največja nevarnost, ter se sklicevali pri tem na majhno število ponesrečenih konsumnih društev. Kdo je imel prav? Odgovor nam dajejo zadruge same, oziroma ga najdemo v njihovem delovanju, uspehih in neuspehih.

Računski zaključek za I. tržiško delavsko konsumno društvo, vpisano zadruge z omejenim poroštvom, za osmo upravno leto 1906. (Začetek 17. decembra 1898.) Poročilo: Zadruge je član »Zadružne zveze« v Ljubljani, koja je izvršila zadnjo revizijo dne 19. maja 1905 in »Gospodarske zveze« v Ljubljani, ki posreduje za zadruge nakupe, oziroma prodaje. Začetkom leta 1906 je imela zadruge 97 zadružnikov z 97 deleži v znesku 800 K. V računskem letu je pristopilo 6 zadružnikov s 6 deleži v znesku 65 K; skupaj so 103 zadružniki s 103 deleži v znesku 865 K. Iztopil je 1 zadružnik z 1 deležem v znesku 10 K ter šteje zadruge koncem računskega leta 102 zadružnika s 102 deleži v znesku 855 K. Denarni promet v računskem letu je bil naslednji: Prejemki 26.737 K 96 v.; izdatki 23.839 K 07 v.; skupaj 50.577 K 03 v. Blagovni promet: Množina kupljenega blaga: 22.556 kg moke, 4.563 litrov vina, 1.092 kg olja, 1.450 kg petroleja, 3.746 kg sladkorja, 4.621 kg

slanine in mesa. Množina prodanega blaga: 21.578 kg moke, 3.230 litrov vina, 1.002 kg olja, 1.300 l. petroleja, 3.590 kg sladkorja, 115 kg slanine in mesa. — Denarni promet: Prejemki: Blagajniški preostanek leta 1905 1.210 K 70 v., vplačani deleži 65 K, pristopnine 6 K, prejemki za blago 25.393 K 71 v., razni dohodki 62 K 55 v. Izdatki: Izplačani deleži 10 K, izdatki za blago 20.819 K 02 v., voznina 478 K 63 v., užitnina 541 K 07 v., premični inventar 43 K 70 v., pridobinski davek 42 K 56 v., neposredne pristojbine 7 K 56 v., upravni stroški: plače usluž. 836 K 61 v., dneine 21 K, pisarniške potrebščine 1 K 85 v., poštnine in brzojavi 29 K 92 v., kurjava in svečava 65 K 40 v., najemnina 3 K 20 v., potnine 48 K, nagrade 121 K stanarina 252 K, tiskovine 60 K 03 v., koleki 9 K 10 v., obresti izposojil 30 K, darovi 13 K 74 v., izplačana dividenda leta 1905 386 K 68 v., zavarovalnina 8 K 40 v., gotovina konec leta 1906 2.898 K 89 v. — Račun izgube in dobička: Izguba: Voznina 478 K 63 v., užitnina 541 K 7 v., odpis premičnega inventarja 10 odstot. 59 K 73 v., davki 42 K 56 v., neposredna pristojbina 7 K 56 v., upravni stroški 1.457 K 71 v., obresti 30 K, obresti rezervnega zaklada 42 K 32 v., darovi 13 K 74 v., zavarovalnina 8 K 40 v., dolg na obrestih izposojil 30 K, čisti dobiček 541 K 15 v. Dobiček: Kosmati dobiček pri blagu 3.183 K 07 v., pristopnine 6 K, razni dohodki 62 K 55 v., v letu 1905 dolg na obrestih izposojil 1 K 25 v. — Bilanca: Imetje: Vrednost blaga 3.067 K 80 v., terjatve na blagu pri zadruž. 1.330 K 83 v., vrednost premičnega inventarja 482 K 30 v., delež pri »Gospodarski zvezi« 40 K, delnica pri listu »Naša Moč« 50 K, gotovina koncem leta 1906 2.898 K 89 v. Dolgovi: Deleži 855 K, izposojila 600 K, dolg na blagu nezadružnikom 4.568 K 65 v., dolg na obrestih od izposojil 30 K, rezervni zaklad 1.252 K 70 v., 4 odstot. obresti od tega 42 K 32 v., čisti dobiček 541 K 15 v. — Račun rezervnega zaklada: Rezervni zaklad koncem l. 1905 1.058 K 04 v., 4 odstot. obresti za leto 1906 42 K 32 v., pripis od čitega dobička leta 1905 194 K 66 v.; skupaj 1.295 K 02 v. — V Tržiču, dne 31. decembra 1906. — Ivan Papov, načelnik. Leopold Zaletel, načelnika namestnik. Ludvig Grammajer, Ivan Globočnik, Leopold Mokorel, Anton Zupan, Ignacij Čadež, Franc Lautar, odborniki. Jakob Koprivnik predsednik nadzorstva. Matevž Hanžič, podpredsed. nadzorstva. Jožef Bahun, član nadzorstva.

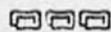
Gregorčičevemu spominu

Slavnostni večer

združen s

KONCERTOM

v nedeljo, dne 10. marca 1907
v veliki dvorani hotela „Union“

Čisti dohodek je namenjen
za Gregorčičev spomenik.

Sodelujejo: slavna vojaška godba 27. pešpolka kralj Belgijcev, pevski zbori: moški zbor »Društva rokodelskih pomočnikov«, ženski zbor »Slov. katol. društva za delavke« in mešani zbor »Slovenske kršč. socialne zveze«, bl. gospica Erna Povše ter gospodje: dr. Mihael Opeka, Fr. S. Finžgar, Vekoslav Ravnikar in Fr. Orehek.

SPORED:

1. Bellini: Ouvertura k operi »Norma«, svira vojaška godba.
2. Prolog, zložil in govori dr. Mih. Opeka.
3. a) Hrabroslav Volarič: »Domovini«, veliki zbor s spremljevanjem klavirja, s tenor- in bariton-solo; b) Aljaž: »Dneva nam pripelji žar«, zbor z bariton-solo, poje moški zbor pod vodstvom gospoda Gorjupa.
4. R. Wagner: Zbor romarjev iz opere »Tannhäuser«, svira vojaška godba.
5. S. Gregorčič: »Kmetški hiši«, deklamuje g. Slavko.
6. a) Fr. Ferjančič: »Tone, solnce, tone« (nov zbor); b) Fr. Kimovec: »Izgubljeni cvet« (nov zbor), poje mešani zbor »S. K. S. Z.« pod vodstvom g. A. Čadeža.
7. A. Nedved: »Pogled v nedolžno oko«, solospjev s spremljevanjem klavirja, poje gdčna. Erna Povšetova.

8. Leibald: »Hrvatski dom«, potpourri.
9. »Hčerke trenutka«, Gregorčičevemu spominu predava F. S. Finžgar.
10. Rossini: Arija iz »Stabat mater«, svira vojaška godba.
11. Gastaldan: »Musica proibita«, svira vojaška godba.
12. a) Fr. Ferjančič: »Tu rasejo cvetke z doline« (nov zbor), poje ženski zbor; b) L. Hudovernik: »Naša zvezda«, poje ženski zbor pod vodstvom g. V. Hybáseka.
13. S. Gregorčič: »Velikonočna«, deklamuje g. F. Orehek.
14. Fridrieh: Slovanski potpourri.

Vse točke pevskih zborov so prirejane na besede pesnika S. Gregorčiča. Trije zbori so originalni in se bodo peli prvič.

Začetek ob 7. uri zvečer.

Vstopnina: sedeži v parterju po 3 K, največ sedežev po 1 K in po 80 vin., na balkonu in galeriji sedeži po 1 K in 80 vin. Stojišča po 40 vinarjev.

Vstopnice se prodajajo od četrtega naprej ves dan v trafiki pri g. Soukalu pred škofijo in v »Unionovi« trafiki in na dan koncerta v nedeljo, 10. marca, od 4. ure popoldne dalje pri blagajni v hotelu »Union«. Slavno občinstvo se prosi, da si že tekom tedna kupi vstopnice.

VABILO

na

IX. redni občni zbor I. delavskega konsum. društva na Jesenicah,

registrovane zadruga z omejeno zavezo,

ki se bo vršil

v nedeljo, dne 10. marca 1907, ob 3. uri popoldne v prostorih novega delavskega doma na Savi.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje računskega zaključka za leto 1906.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Prememba pravil.
7. Slučajnosti.

Načelstvo.

Ustanovljeno leta
1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani Podružnica Resljeva cesta št. 2 prej g. Jos. Černe.

Jurčitev trg št. 3, pri železnem mostu
priporoča svojo bogato zalogo

zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov

Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.

Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam izredno veliko svojo zalogo furnitur.

Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih.

Ustanovljeno leta 1845.

JOS. REICH

Edini zavod

za kemično čiščenje obleke ter zastorjev, barvarija in likanje usnja

na par

Poljanski nasip — Ozke ulice št. 4.

Sprejemališče

Šelenburgove ulice št. 3.
Postrežba točna. Solidne cene.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9
priporočata

svojo največjo zalogo zgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke in

novosti v
konfekciji za dame.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini:

Češnik & Milavec

(pri Češniku)

Špitalske ulice

Ljubljana

Lingarjeve ulice

v kateri dobite vedno v veliki izbiri **najnovejše blago**

za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Cene najnižje.

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in zanesljivo potovati naj se obrnejo
Simona Kmetelca
v Ljubljani Koroševske ulice 20.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Tovarna
za stole

Franceta Švigeljna

na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
izdeluje 2805 26-2

vsakovrstne stole

od preprostih do najfinejših po najnižjih cenah brez konkurence.
Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo zastonj in franko.

Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana - - - Stari trg št. 10

Priporoča svojo
trgovino
s klobuki
in čevlji

Velika zaloga
Solidno blago
Zmerne cene

VOLIVCI!

Volitve v državni zbor so razpisane. Samozavestno stopa Slovenska Ljudska Stranka pred Vas, v trdnem prepričanju, da ji na dan volitve izkažete svoje zaupanje s tem, da izvolite za državne poslance moč, ki Vam jih ona priporoča.

Slovenska Ljudska Stranka lahko s ponosom kaže na svoje dosedanje delo. Z brezobzirno požrtvovalnostjo je služila ljudstvu, se je borila za ljudske pravice in koristi, ne meneč se za srdite napade ljudskih sovražnikov. In danes lahko pokaže na prvi veliki uspeh svojega naporega rodoljubnega dela: **na splošno in enako volivno pravico za državni zbor!**

Zdrobljene so predpravice graščakov, padle so volivne predpravice liberalnega uradništva po mestih in trgih; — pri bodočih volitvah v državni zbor bo vsak glas enako štel: glas priprostega kmeta ravno toliko, kakor glas graščaka ali vsakega uradnika, glas revnega tovarniškega delavca ravno toliko kakor glas bogatinov.

Slovenska Ljudska Stranka je na naj-sijajnejši način izpolnila svoj čas Vam dano besedo: da hoče z vsemi, če treba tudi z najskrajnejšimi sredstvi izvojevati Vam splošno in enako volivno pravico.

S tem pa je pripravila tla za boljše bodočnost. Po splošni in enaki volivni pravici bo ljudstvo v večji meri kakor doslej uplivalo na zakonodajstvo in državno upravo. Zato je le treba, da zavedno in odločno rabi orožje splošne in enake volivne pravice!

Volitve niso boj med osebami, temveč boj med strankami. Ljudstvo mora pri volitvah izbirati med strankami, — odločiti se mora za to ali ono stranko.

Slovenski volivci! Stojte složni za Slovensko Ljudsko Stranko, ki je Vaša lastna stranka, stranka slovenskega ljudstva!

Za najvažnejše stvari gre pri teh volitvah: za najdragocenejše bisere naše starodavne narodne posesti.

Zbirajo se sovražniki slovenskega ljudstva in hočejo udariti po oni vzvišeni svetinji, ki smo jo neomadeževano sprejeli od naših pradedov: **po naši cerkvi in veri.** Naše sveto prepričanje zaničujejo in zasmehujejo in jasno oznanjujejo svoje namene, podreti glavne stebre verskega življenja in krščanske bodočnosti našega naroda: **zakrament zakona in versko vzgojo mladine!**

Odgovor slovenskega ljudstva na te zlobne nakane znanih ljudskih sovražnikov more biti le ta: **Nikdar!**

Nikdar ne more slovensko ljudstvo dopustiti, da bi se kdo — naj si bo kdor hoče — dotaknil stebrov krščanskega življenja našega naroda.

Nikdar ne izroči slovensko ljudstvo svoje dece samovolji brezverske šole — nikdar ne dopusti omadeževati svetosti zakona, nikdar ne dovoli, da bi se teptala svoboda cerkve in nje vzvišenega delovanja.

Sovražniki slovenskega ljudstva ne prikrivajo svojih končnih namenov.

Hoditi hočejo po poti, po kateri so hodili in hodijo francoski framasoni, s katerimi jih veže najozje duševno sorodstvo. Tudi tam so pričeli s tem, da so najprej oskrnili svetost zakona in prepodili vero iz šole. Ko se jim je s pomočjo mamljivih sleparskih fraz to posrečilo, so storili nadaljni korak in izgnali cerkvene redove. Ko se jim je tudi to posrečilo, so uveljavili to, kar imenujejo »ločitev cerkve od države«, kar pa v resnici ni nič drugega, nego nasilno, lopovsko preganjanje cerkve. Cerkev so popolnoma oropali. Župnike so pregnali iz župnišč, škofe iz škofij. Vzeli so vernikom cerkve in cerkveno upravo. Tolpe vojakov in žandarjev so na povelje vlade vdirale v cerkve in silo delale duhovnikom in vernikom.

Tekla je v cerkvah nedolžna kri vernega ljudstva. Naraščajoče razburjenje ljudstva je v zadnjem času nekoliko zajezilo nesramno početje framasonskih mogočnejšev, ki so prisiljeni čakati ugodnejše prilike. Z občudovanja vredno požrtvovalnostjo nadaljujejo sicer duhovniki v večini cerkva božjo službo, toda mnogo cerkva je zaprtih, na tisoče vernikov je brez duhovske pomoči, niti umirajoči ne dobe zadnje tolažbe, ker je strast ljudskih sovražnikov pregnala duhovnike iz župnij. In najnovejša poročila že oznanjujejo nevarnost, da se vse javne cerkve zapro!

Take razmere pa hvalijo slovenski liberalci in njim sorodne stranke v svojih glasilih in proglašajo kot svoj program, da se morajo tudi pri nas ustvariti podobne protiverske postave, kakor na Francoskem. Pravijo, da je to »verska svoboda«.

Slovenska Ljudska Stranka pa odločno odklanja tako »svobodo« in se hoče, kakor doslej tudi v bodoče v bran postaviti za **pravo versko svobodo, ki spoštuje versko prepričanje slovenskega ljudstva** in vernikom ne brani živeti po tem najsvetejšem prepričanju. Slovenska Ljudska Stranka ne sili vere v politične borbe, ker želi **miru** za resno delo v duševni in gospodarski prospah ljudstva. Toda, če nasprotniki svoje slepo sovraštvo zoper vero in cerkev nosijo na javno torišče, potem najdejo Slovensko Ljudsko Stranko pripravljeno. Ustavila se jim bo s tisto brezobzirno odločnostjo, ki se spodobi pravi ljudski stranki takrat, ko se gre za obrambo najdražjih ljudskih svetinj, ki so edino jamstvo boljše bodočnosti.

Slovensko Ljudsko Stranko poznate po njenih delih. Prisega Vam, da ne bode nikdar dopustila, da bi se v državnih postavah ali pa državnj upravi skrunile verske svetinje. **Nikdar ne sme pri nas priti do francoskih razmer!** Nedotaknjena mora ostati svetost krščanskega zakona, nedotaknjena in nedotakljiva pravica krščanskih starišev do krščanske vzgoje svojih otrok, nedotaknjena in nedotakljiva pravica vseh državljanov, da svobodno izvršujejo svojo vero!

To je prva točka, za katero gre pri teh volitvah.

Gre pa še za druge velevažne stvari, glede katerih vam ima Slovenska Ljudska Stranka v tem velevažnem trenutju pojasniti svoje stališče.

Slovenska Ljudska Stranka je in ostane strogo národna in demokratična stranka. Kakor doslej, se hoče tudi v bodoče z vsemi močmi boriti za **popolno enakopravnost slovenskega naroda v naši državi.** Ošabnemu preziranju našega milega materinega jezika v šoli, uradu in v javnem življenju, kakor se posebno kaže v pokrajinskih deželah, pa tudi pri nas, mora v novi demokratski dobi naše države biti konec in sinovom našega naroda morajo biti tako kakor drugim pristopna vsa mesta v državi. — Slovenska Ljudska Stranka bo vedno z vso vnemo in požrtvovalnostjo izvrševala vlogo prave **vse-slovenske stranke** in bo pokrajinskim bratom najtrdnjša opora in pomoč.

Kakor doslej, hoče Slovenska Ljudska Stranka tudi v bodoče delovati za demokratični razvoj naše države zlasti s tem, da se čimdalje bolj razširijo in utrdijo **pravice ljudstva nasproti oblasti uradništva.**

Povzdigniti je treba pomen in moč občine tako, da se razširi in utrdi občinska samouprava. Za izvrševanje prenešenega delokroga mora država občini plačati odškodnino.

Stariši morajo dobiti odločilen vpliv na šolo, ki more le na podlagi sloge in sporazumljenja med roditelji in učitelji uspešno delovati v prospah mladine.

Svoboda združevanja državljanov se ne sme kratiti; zato se mora spremeniti društveni zakon, zlasti se morajo odpraviti tiste določbe, ki omejujejo svobodno gibanje **političnih društev** in jih stavljajo pod nevredno policijsko nadzorstvo.

Kakor doslej, tako bode tudi v bodoče Slovenska Ljudska Stranka polagala posebno važnost na gospodarska vprašanja in dosledno **izvrševala svoj znani gospodarski program.**

Slovenska Ljudska Stranka je in ostane **zastopnica vsega slovenskega ljudstva;** zato se zaveda svoje svete dolžnosti, **zastopati in pospeševati blagor in napredek vseh stanov našega naroda.** V vzajemnosti vseh stanov, v pravični izravnavi nasprotujočih si interesov, vidi Slovenska Ljudska Stranka predpogoj in jamstvo za gospodarski in socialni preporod našega naroda, dežele in države.

Zlasti velja to o najvažnejših stano-vih, ki s svojim delom ustvarjajo ljudsko imetje in s tem predpogoje za obstoj naroda in države: o kmetskem, obrtniškem in delavskem stanu.

Na prvem mestu stoji za Slovensko Ljudsko Stranko **kmetski stan,** ki tvori korenine in deblo našega naroda, naše dežele in države.

Slovenska Ljudska Stranka je vedno in povsod pokazala, da je v prvi vrsti **kmetska stranka.** Tako bode tudi v bodoče. Opravičeno je upanje, da bo v novem državnem zboru, voljenem na pravičnejši podlagi, mogoče uspešneje nego doslej delovati za blagor in napredek kmetskega stanu. Skrajni čas je, zakaj velik del kmetskega ljudstva že obupava in sili v mesta in dalje v tujino čez morje.

Država mora z vso močjo poseči vmes, da se ohrani zdrav kmetski stan na rodni zemlji.

Olajšati je treba kmetu javna in zasebna bremena. **Temeljita davčna preosnova** mora zvrniti večji del davkov na ramena premožnejših slojev.

Država mora pomagati, da se **razbremene kmetski domovi od prevelikih dolgov.**

Potom modro urejene, od vseh javnih oblasti podpirane organizacije je skrbeti za to, da kmetovalec po najnižji mogoči ceni dobi kmetijske potrebščine, a nasprotno svoje pridelke proda za tisto najboljšo ceno, ki je utemeljena v resničnih naravnih tržnih razmerah.

Pametna **carinska politika** mora dati ceni kmetijskih pridelkov potrebno zaščito. Slovenska Ljudska Stranka se bo z vsemi močmi borila za to, da se po naši deželi izpeljejo potrebne železniške zveze in prometna sredstva. Posebno pozornost je treba obračati na varstvo naše **živino-reje** proti konkurenci balkanskih dežel.

Urediti se mora zavarovanje proti ognju in drugim elementarnim nezgodam na javnopravni podlagi in tako, da se **zavarovanje izroči izključno deželim.**

Zavarovanje za starost in onemoglost naj zagotovi za vse slučaje obstanek od kmetijstva živečih slojev, razbremeni kmetske domove od včasih pretežkih užitekarskih bremen in zajezí odtok delavskih moči z dežele.

Vojaške postave se morajo predefati v prid kmetu: službena doba se mora znižati na dve leti; ob času velikega poljskega dela se mora kmetskim sinovom dati dopust; glede oprostitve kmetskih sinov od vojaške službe se mora uesti pravičnejše in kmetskim potrebam prijaznejše postopanje. Skratka: uveljaviti se morajo take postave, da se vojaško breme kolikor mogoče olajša, ne da bi zaradi tega trpela vojna moč naše države, ki bo di vedno ponos Avstriji in v strah njenim sovražnikom.

Pravosodstvo je treba tako preurediti, da bo **boljše in cenejše**

Notarijat naj se podržavi, ker je v sedanjih obliki veliko in nepotrebno breme kmetijskega stanu. —

Toda, ako bi se tudi vse to izvedlo, kar smo navedli, bi vendar kmetijski stan ne mogel uspevati, ako ne uspevajo obenem tudi drugi stanovi, zlasti tisti, ki so glavni odjemalci in konsumenti kmetijskih pridelkov: **obrtni in delavski stan**.

Slovenska Ljudska Stranka je že zdavnaj uvidela **velikansko važnost obrtnega stanu** in je na celi črti branila v javnih zastopih zahteve, ki so jih obrtniki sami postavili na svojih obrtnih shodih. Storila bode to tudi v bodoče in zastavila vse sile, da se izvede program obrtnih shodov. **Slovenska Ljudska Stranka bo v tem oziru delovala v najtesnejši zvezi in v popolnem soglasju z zastopniki obrtnega stanu, posebno z obrambno zvezo zavednih obrtnikov v Ljubljani in z obrtnimi zadrugami.**

Z ravno tisto gorečnostjo kakor doslej, bo Slovenska Ljudska Stranka zastopala **zahteve delavstva v najtesnejšem stiku in sporazumljenju z delavskimi organizacijami**, zlasti s strokovnimi društvi. Znani program slovenskega krščansko-socialnega delavstva je in ostane tudi v bodoče bistven del programa Slovenske Ljudske Stranke.

Slovenska Ljudska Stranka je pa tudi prijateljica in zaščitnica vsakega drugega stanu, ki izvršuje s svojim delom resno nalogo v organizmu našega naroda.

Odločno zavrača obrekovanje nasprotnikov, da je sovražnica meščanstva. Nasprotno: Sovražniki meščanstva so tisti, ki upijejo, da so njegovi edini prijatelji, **liberalci**, ker ščuvajo meščanstvo v sovraštvu proti drugim stanovom, posebno proti kmetu, ko je nasprotno resnica, da naše meščanstvo more uspevati le tedaj, če je oprto na zdrav, čil in premožen kmetijski stan. Premožen kmet — bogato mesto in trg. Ubožen kmet — ubožno mesto, reven trg!

To je neovržna gospodarska resnica in zato je Slov. Ljudska Stranka prava prijateljica meščanstva, ker si z vsemi močmi prizadeva in si bode tudi nadalje prizadevala, **da ustvari predpogoje za cvetoča mesta in trge v naši domovini na podlagi cvetoče obrtnije in trgovine**, naslanjajoče se na duševno in gmotno trden kmetijski stan. —

Z isto odločnostjo zavrača Slovenska Ljudska Stranka lažnivo očitavanje, da je **nasprotnica posvetne inteligence**. Slovenska Ljudska Stranka šteje že danes v svojih vrstah znaten in vedno naraščajoč del slovenske inteligence na Kranjskem in je ponosna na to. Nikdar se ni branila dati inteligenci primerne mesta v javnem življenju. Toda, kar Slovenska Ljudska Stranka od inteligence zahteva, to odkrito in s ponosom priznava: da je dolžnost slovenske inteligence posvetiti svoje moči delu za blagor in napredek ljudstva in da je ravno za inteligenco pravo hudodelstvo, ako se postavlja ob stran propali liberalni stranki v boj zoper pravice in interese delavskih slojev slovenskega ljudstva, osobito kmeta, obrtnika in delavca. **Taki »inteligenci«** seveda velja boj, brezobziren boj Slovenske Ljudske Stranke, katere prva naloga je, proti vsakemu brez razlike stanu braniti **slovensko ljudstvo, njegove vzore in njegove pravice!**

Sovražniki so Slovensko Ljudsko Stranko razupili zlasti kot sovražnico uradništva. **To je laž, ki jo ogorčeno zavračamo.** Slovenska Ljudska Stranka ima v **uradniškem vprašanju** svoj jasno začrtan program, ki ga mora odobravati vsak pošten uradnik. Preprostejša uprava, odprava nepotrebnih pisarij in raznih uradniških sinekur, skratka: **Zmanjšanje števil uradnikov** in s tem tudi **znižanje do-**

tičnih ogromnih bremen davkoplačevalcev. Slovenska Ljudska Stranka bo vedno z vsemi močmi, v popolnem soglasju z ljudstvom, **ščitila vestno, nepristransko uradništvo**, ki posveti vse svoje moči službi in je ljudstvu dobrohoten prijatelj in svetovavec. Nova doba spremeni položaj uradništva v toliko, da **birokracija postane odvisna od demokracije**, ki si bo znala na vsak način priboriti primeren vpliv na državno upravo.

V središču političnega položaja stoji **vprašanje o razmerju Avstrije do Ogrske.** Slovenska Ljudska Stranka bo v tem oziru zasledovala tudi nadalje svojo dosedanjo politiko, ki se izraža v kratkih besedah: **Poštena pogodba**, ki varuje pravice in koristi Avstrije, zlasti koristi našega kmetijstva in obrtnije — **ali pa popolna ločitev.**

Posebno skrb in pozornost bo obrnila Slovenska Ljudska Stranka na balkansko in jadransko vprašanje.

Prihodnost južnih Slovanov je na Jadranskem morju in na Balkanu, pod žezlom in zaščito habsburške dinastije.

V tesni zvezi z bratskim hrvaškim narodom braniti moramo Slovenci z vsemi silami slovanski značaj Jadranskega morja, delovati za povzdigo slovanskega mornarstva in priboriti potreben vpliv hrvaško - slovenskega naroda na politični razvoj balkanskega poluotoka.

Volivci! Še mnogo bi se dalo povedati o namenih in nalogah Slovenske Ljudske Stranke kot zastopnice prave ljudske volje, pravih ljudskih koristi, prave slovenske narodne ideje. Toda ni vam treba vsega podrobno naštevati.

Zadostuje naj kratka izjava: Slovenska Ljudska Stranka noče nič drugega, nego zvesto služiti ljudstvu, delovati za duševni, gmotni in politični napredek našega naroda, delovati pošteno, skrbno, modro in neumorno, po svojih najboljših močeh, za sedanjost in prihodnost slovenskega ljudstva.

Da pa more svoje jasne namene izvrševati, za to nujno potrebuje vašega zupanja, cenjeni volivci!

Čim složnej bodete na dan volitve nastopili za može, ki vam jih priporočamo, čim sijajnejše bo zupanje, katero dne 14. maja letošnjega leta izkažete Slovenski Ljudski Stranki, tem več bo le-ta mogla uresničiti svojega programa, tem večji kos gotovega, pozitivnega dela v blagor ljudstva se bo izvršil tekom prihodnje šestletne zakonodavne dobe.

Nemogoče je v kratki dobi šestih let storiti vse, kar želimo. Le korak za korakom, tekom dolge vrste let, po vztrajnem in modrem delu je mogoče zgraditi trden in prijazen dom slovenskega ljudstva.

Zrno do zrna pogača,
Kamen do kamna palača!

Kar je pa sedaj mogoče, se bo izvršilo. Slovenska Ljudska Stranka je pokazala, da je stranka pametne, trezne, realne politike; pokazala je, da zna tudi kot mala manjšina priboriti uspehov. V njene roke, častiti volivci, lahko z mirno vestjo položite velevažno pooblastilo, ki ga imate na dan volitve oddajati. Ona je pravi izraz ljudskega mišljenja in ljudske volje in pokazala je že, kaj zmore.

Dajte jej, cenjeni volivci, **več moči**, kakor je je imela doslej. Izvolite na dan volitve vse one može, katere vam priporočamo na podlagi sklepa zupnikov današnjega dne.

Le močna stranka je sposobna kaj doseči. To velja še bolj kot dozdej v bodoče, ko bo državni zbor štel za skoraj sto poslancev več, kakor doslej.

Sedaj velja, bolj kakor kdaj poprej, geslo: **V slogi je moč!**

Zberite se, častiti volivci, vsi okolu ponosne in zmagonosne zastave Slovenske Ljudske Stranke in povzdignili bode te čast in ugled slovenskega ljudstva, dosegli bode te, da bo mali slovenski narod imel pomen in veljavo nasproti večjim, a strankarsko razkosanim narodom.

Varujte se pa volkov v ovčji obleki! Liberalna stranka je popolnoma propadla in uživa splošno zasluženo zaničevanje ljudstva. Zato se njeni pristaši ne upajo več pod pravim imenom med ljudstvo, a skrivajo se pod izposojeno in sleparsko krinko. »Neodvisni kmetje«, »Gospodarska stranka« in podobna imena naj jim pomagajo med ljudstvom do zupanja, ki so ga pod pravim imenom popolnoma izgubili.

Varujte se teh krivih prerokov, ki uživajo dobrohotno podporo obče znanih liberalnih pristašev in listov. Njih namen je vedno enak: pod tujo krinko speljati lahkovorne ljudi v zanke liberalizma.

Že večkrat so poizkušali. Bilo je ravno tako pri državnozbornih volitvah leta 1900 in pri deželnozbornih leta 1901. Vi, častiti volivci Slovenske Ljudske Stranke, se niste nikdar dali oslepariti. Vselej ste odbili te nakane. Zanašamo se, da to storite tudi to pot in s tem odvrnete nevarnost, da bi se slovenski poslanci kranjske dežele cepili v dve stranki, kajti to bi blagosloveno delo za ljudstvo onemogočilo ali vsaj zelo obtežilo.

Volivci! Ne dajte se begati po nikarkršnih spletkah, temveč volite izključno le može, katere vam priporočamo na podlagi sklepa zupnikov stranke iz cele dežele.

Ti može bodo delovali v smislu programa Slovenske Ljudske Stranke, v tesni zvezi s strankarskim vodstvom in svojimi volivci. Upoštevali bodo vse želje volivcev in prizadevali se po svojih močeh, ugoditi jim. Prizadevanje vsacega izmed njih bo podpirala cela stranka in vsak izmed njih se bo strogo držal discipline stranke, ki je za delovanje vsacega izmed njih odgovorna vam, častiti volivci, in vesoljnemu slovenskemu ljudstvu.

Naši poslanci ne bodo v državnem zboru osamljeni. Kakor doslej, **združili se bodo tudi v bodoče v najtesnejšo zvezo s pokrajinskimi slovenskimi poslanci in pa z zastopniki bratskega hrvaškega naroda**; iskali in našli bodo znova prijateljskih zaveznikov pri drugih slovanskih poslancih, pa tudi pri drugih krščanskih in ljudskih strankah.

Nikdar pa ne bodo nič storili, kar bi bilo na škodo slovenskega ljudstva. Za to prevzame popolno jamstvo Slovenska Ljudska Stranka, ki še nikdar ni prelomila dane besede.

Može volivci! Prišel je resni trenutek odločitve. Volivni boj, ki se letos bije, odloči znabiti za desetletja usodo slovenskega ljudstva. Izkažite se, kakor vselej dozdej, kot pravi, značajni slovenski može.

Združite se v trdno sklenjene vrste Slovenske Ljudske Stranke in dne 14. maja naj svet izve, da je naša armada nepremagljiva. Nad vsemi slovenskimi volivnimi okraji naše kranjske domovine naj na dan volitve zmagonosno zaplapolata trobojna zastava Slovenske Ljudske Stranke, vesoljnemu slovenskemu ljudstvu v radost, sovražniku ljudstva pa v strah in obup.

Sedaj pa: Naprej v volivno borbo, po zmagonosnem geslu: **Z Bogom za ljudstvo!**

Osrednji volivni odbor Slovenske Ljudske Stranke.